

Datum van inontvangstneming : 26/06/2015

Zaak C-238/15

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

22 mei 2015

Verwijzende rechter:

Tribunal administratif (Luxemburg)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 mei 2015

Verzoekende partijen:

Maria Do Céu Bragança Linares Verruga

Jacinto Manuel Sousa Verruga

André Angelo Linares Verruga

Verwerende partij:

Minister voor Hoger onderwijs en Onderzoek

I. Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

- 1 Bij het Tribunal administratif van het Groothertogdom Luxemburg is een beroep ingesteld strekkende tot nietigverklaring van drie beschikkingen van de minister voor Hoger onderwijs en Onderzoek (hierna: „minister”) waarbij deze de verzoeken om studiefinanciering voor hoger onderwijs heeft afgewezen (hierna: „bestreden beschikkingen”), die waren ingediend door een student, wiens ouders grensarbeiders waren.
- 2 Volgens de verzoekende partijen zijn de bestreden beschikkingen en de Luxemburgse wettelijke regeling die er de rechtsgrondslag voor vormt, in strijd met meerdere bepalingen van het Unierecht alsmede met het discriminatieverbod en het evenredigheidsbeginsel.

II. Aangevoerde bepalingen van gemeenschapsrecht

1. Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (PB L 166, blz. 1), die in de plaats komt van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB L 149, blz. 2).

3 Artikel 1:

„Voor de toepassing van deze verordening:

[...]

f) wordt onder ‚grensarbeider’ verstaan eenieder die werkzaamheden al dan niet in loondienst verricht in een lidstaat maar die woont in een andere lidstaat, waarnaar hij in beginsel dagelijks of ten minste eenmaal per week terugkeert;

[...]

z) worden onder ‚gezinsbijslagen’ verstaan alle verstrekkingen en uitkeringen ter tegemoetkoming van de gezinslasten, met uitzondering van voorschotten op onderhoudsbijdragen, en de in bijlage I vermelde bijzondere uitkeringen bij geboorte of adoptie.”

4 Artikel 3, lid 1:

„Deze verordening is van toepassing op alle wetgeving betreffende de volgende takken van sociale zekerheid:

[...]

j) gezinsbijslagen.”

5 Artikel 67:

„Een persoon heeft recht op gezinsbijslag overeenkomstig de wetgeving van de bevoegde lidstaat, ook voor de gezinsleden die in een andere lidstaat wonen, alsof deze in eerstbedoelde lidstaat woonden. Een pensioengerechtigde heeft echter recht op gezinsbijslag overeenkomstig de wetgeving van de lidstaten die bevoegd zijn voor zijn pensioen.”

6 Artikel 68, lid 1:

„Indien gedurende hetzelfde tijdvak en voor dezelfde gezinsleden in uitkeringen is voorzien op grond van de wetgeving van meer dan een lidstaat, zijn de volgende prioriteitsregels van toepassing:

a) Indien door meer dan een lidstaat uitkeringen verschuldigd zijn op verschillende gronden, is de volgorde van prioriteit de volgende: eerst de rechten verkregen op grond van werkzaamheden, al dan niet in loondienst, vervolgens de rechten verkregen op grond van een pensioen, en tenslotte de rechten op grond van de woonplaats [...].”

2. Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden (JO L 158, blz. 77)

3. Verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie (PB L 141, blz. 1), die in de plaats komt van verordening (EEG) nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB L 257, blz. 2)

7 Artikel 7:

„1. Een werknemer die onderdaan is van een lidstaat mag op het grondgebied van andere lidstaten niet op grond van zijn nationaliteit anders worden behandeld dan de nationale werknemers, wat betreft alle voorwaarden voor tewerkstelling en arbeid, met name op het gebied van beloning, ontslag, en, indien hij werkloos is geworden, wederinschakeling in het beroep of wedertewerkstelling.

2. Hij geniet er dezelfde sociale en fiscale voordelen als de nationale werknemers.”

III. Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

8 Ten tijde van de feiten bepaalde artikel 2 bis van de wet van 22 juni 2000:

„Een niet in het Groothertogdom Luxemburg wonende student kan eveneens studiefinanciering voor hoger onderwijs genieten, mits hij het kind is van een werknemer of zelfstandige die staatsburger is van Luxemburg, de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, of de Bondsstaat Zwitserland en die op het tijdstip waarop de student om studiefinanciering voor hoger onderwijs verzoekt ten minste vijf jaar ononderbroken in Luxemburg in loondienst of als zelfstandige heeft gewerkt. De tewerkstelling in Luxemburg moet op zijn minst gelijk zijn aan de helft van de normale arbeidstijd die van toepassing is in de onderneming krachtens de toepasselijke wet of – in voorkomend geval – de toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomst. De zelfstandige moet overeenkomstig artikel 1, punt 4, van de Code de la sécurité sociale (wetboek sociale zekerheid) gedurende de vijf jaar voorafgaand aan het verzoek om studiefinanciering voor hoger onderwijs verplicht en ononderbroken zijn aangesloten [bij de sociale zekerheid] in het Groothertogdom Luxemburg”.

Die bepaling is sindsdien gewijzigd bij de wet van 24 juli 2014, die de ononderbroken periode van vijf jaar voorafgaand aan het verzoek heeft vervangen door een referentieperiode van zeven jaar, waarvan gedurende vijf jaar moet zijn gewerkt.

IV. Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 9 André Angelo Linares Verruga (hierna: „student”) heeft de Luxemburgse Staat om studiefinanciering voor hoger onderwijs verzocht (hierna: „studiefinanciering”) voor het wintersemester van het academiejaar 2013/2014. Bij beschikking van 28 november 2013 heeft de minister dat verzoek afgewezen.
- 10 Bij beschikking van 14 januari 2014 heeft de minister het bezwaar dat de student en zijn ouders, Maria Do Céu Bragança Linares Verruga (hierna: „moeder”) en Jacinto Manuel Sousa Verruga (hierna: „vader”), tegen die beschikking hadden ingediend, afgewezen.
- 11 Bij beschikking van 24 maart 2014 heeft de minister het door de student ingediende verzoek om studiefinanciering voor het zomersemester van het academiejaar 2013/2014, afgewezen.
- 12 Die beschikkingen steunen op artikel 2 bis van de wet van 22 juni 2000, dat destijds van toepassing was. In wezen kon krachtens die bepaling slechts studiefinanciering worden toegekend indien de grensarbeider, ouder van het kind dat om studiefinanciering verzoekt, op het tijdstip van het verzoek sinds ten minste vijf jaar ononderbroken in loondienst werkte in het Groothertogdom Luxemburg en de wekelijkse duur van die tewerkstelling ten minste gelijk was aan de helft van de normale arbeidstijd. Indien de ouder zelfstandige is, moest hij vijf jaar voorafgaand aan het verzoek ononderbroken bij de verplichte sociale zekerheid in Luxemburg aangesloten zijn geweest.
- 13 Bij verzoekschrift van 15 april 2014 hebben de student en zijn ouders bij de verwijzende rechter verzocht om nietigverklaring van die drie beschikkingen.
- 14 Aangezien de ouders van de student geen rechtstreeks en individueel belang hebben om als verzoekers op te treden, heeft de verwijzende rechter hen toegelaten tot de procedure als interveniërende partijen.

V. Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

1. Argumenten van verzoeker en de interveniërende partijen

Primair

- 15 Primair voeren de student en zijn ouders aan dat de betrokken studiefinanciering, die bedoeld is ter tegemoetkoming van de gezinslasten en automatisch op basis

van objectieve criteria wordt toegekend, moet worden gelijkgesteld met een gezinsbijslag in de zin van verordening nr. 883/2004. De studiefinanciering moet namelijk worden gekwalificeerd op basis van het voorwerp en de doelstelling ervan en niet op basis van de kwalificatie die de nationale wetgever eraan geeft. In werkelijkheid is die studiefinanciering een tegemoetkoming voor de afschaffing van de kinderbijslag voor studenten ouder dan 18 jaar.

- 16 Verzoekers beroepen zich in dat verband op het arrest Hoever en Zachow (C-245/94 en C-312/94, EU:C:1996:379), waarin het Hof heeft geoordeeld dat de Duitse ouderschapsuitkering een gezinsbijslag is.
- 17 Iedere werknemer in de zin van verordening nr. 883/2004 moet dus voor die financiële steun in aanmerking komen zonder dat de bevoegde lidstaat eenzijdig de in die verordening opgenomen definitie van „werknemer” kan wijzigen.
- 18 De studiefinanciering waarin de litigieuze bepaling voorziet, is dus discriminerend en bijgevolg onrechtmatig, aangezien eigen staatsburgers die sociale uitkering kunnen genieten ongeacht de duur van hun beroepsactiviteit op het tijdstip van de aanvraag, terwijl grensarbeiders gedurende vijf jaar ononderbroken moeten hebben gewerkt.
- 19 Wat voorts de feiten betreft, werkte de moeder in Luxemburg in loondienst sinds 15 mei 2004, met een enkele onderbreking van 1 november 2011 tot en met 15 januari 2012. Op de data van indiening van de verzoeken om studiefinanciering, moest zij dus als „werknemer” in de zin van verordening nr. 883/2004 worden gekwalificeerd, zodat de student krachtens de artikelen 67 en 68 van die verordening recht had op de gezinsbijslagen in de bevoegde lidstaat, te weten het Groothertogdom Luxemburg.
- 20 De vader werkte in loondienst in het Groothertogdom Luxemburg van 1 april 2004 tot en met 30 september 2011. Vervolgens was hij werkloos tot en met 30 november 2013. Van 4 december 2013 tot en met 6 januari 2014 werkte hij opnieuw in loondienst in Luxemburg. Sinds 1 februari 2014 werkte hij als zelfstandige in Luxemburg. Dat zijn werk in Luxemburg gedurende twee jaar is onderbroken, nadat hij er zeven jaar heeft gewerkt en bijdragen heeft betaald en voordat hij er opnieuw is beginnen te werken, doet niet af aan zijn hoedanigheid van „werknemer”.

Subsidiair

- 21 Subsidiair voeren verzoekers aan dat de studiefinanciering een sociaal voordeel in de zin van verordening nr. 1612/68 is.
- 22 Krachtens artikel 7, lid 2, van die verordening geniet een werknemer die onderdaan is van een lidstaat, op het grondgebied van de andere lidstaten dezelfde sociale en fiscale voordelen als de nationale werknemers. De voorwaarden

betreffende de duur en de dienstregeling van de betrekking vormen belemmeringen voor het vrije verkeer van gemeenschapsonderdanen.

- 23 In het arrest Giersch e.a. (C-20/12, EU:C:2013:411) heeft het Hof reeds geoordeeld dat de betrokken studiefinanciering als een „sociaal voordeel” in de zin van genoemde verordening moest worden beschouwd en dat het woonplaatsvereiste dat de destijds geldende Luxemburgse wettelijke regeling aan grensarbeiders oplegde, in strijd was met het Europees recht en met name met het vrije verkeer van werknemers.
- 24 Ter uitvoering van dat arrest heeft de Luxemburgse wetgever dan ook de litigieuze bepaling vastgesteld en tegelijkertijd verzekerd dat er een zekere mate van integratie in Luxemburg was.
- 25 De nationale wetgever heeft echter de betekenis van dit arrest en van de overige rechtspraak inzake vrij verkeer van werknemers onjuist opgevat, door zich vooral te richten op het begrip „voldoende mate van integratie”, terwijl de rechtspraak alleen die uitzonderingen aanvaardt die strikt noodzakelijk zijn om te vermijden dat „studiebeurstoerisme” ontstaat.
- 26 Bovendien betekenen onderbrekingen in de uitoefening van een beroepsactiviteit in Luxemburg niet noodzakelijkerwijs dat de duur van die activiteit minder relevant is of dat er een geringere mate van verbondenheid met die lidstaat is. Het in de litigieuze wettelijke bepaling opgenomen begrip „ononderbroken” moet dan ook buiten beschouwing worden gelaten.

2. Argumenten van de verwerende partij

- 27 De Luxemburgse Staat voert in de eerste plaats aan dat de studiefinanciering geen gezinsbijslag in de zin van verordening nr. 883/2004 is.
- 28 In de tweede plaats voert de Luxemburgse Staat aan dat verordening nr. 1612/68 in de onderhavige zaak niet van toepassing is en dat de hoedanigheid van „communautaire werknemer” niet volstaat om het recht op de studiefinanciering waarin de wettelijke regeling voorziet, te doen ontstaan, aangezien het arrest Giersch e.a. (EU:C:2013:411) de nationale wetgever heeft toegestaan om als voorwaarde te stellen dat de „communautaire werknemer” gedurende „geruime tijd” in de lidstaat heeft gewerkt.

VI. Beoordeling door de verwijzende rechter

- 29 De verwijzende rechter merkt op dat het begrip „gezinsbijslagen” in verordening nr. 883/2004 moet worden uitgelegd tegen de achtergrond van de werkings sfeer van die verordening, die socialezekerheidsuitkeringen betreft, waaraan – behoudens een aantal uitzonderingen – verplichte bijdragen zijn verbonden.

- 30 Volgens vaste rechtspraak van het Hof zijn socialezekerheidsuitkeringen uitkeringen ter dekking van een sociaal risico. De verwijzende rechter verwijst in dat verband naar de arresten Newton (C-356/89, EU:C:1991:265), Giletti e.a. (379/85–381/85 en 93/86, EU:C:1987:98, punt 11), Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, punten 12 tot en met 14) en Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, punt 15). De toekenning van uitkeringen die geen verband houden met de uitoefening van een beroepsactiviteit valt daarentegen onder richtlijn 2004/38.
- 31 De betrokken financiële bijstand heeft niet tot doel een sociaal risico te dekken en vormt geen verkapte gezinsbijslag. Door de gezinsbijslagen te vervangen door studiefinanciering aan studenten van het hoger onderwijs, heeft de Luxemburgse Staat een keuze inzake sociale politiek gemaakt, die erop is gericht het aantal ingezetenen met een diploma van hoger onderwijs te verhogen teneinde de omschakeling van de nationale economie te vergemakkelijken.
- 32 Om die doelstelling te bereiken, is de Luxemburgse Staat afgestapt van het idee van tegemoetkoming van de gezinslasten ten voordele van het concept „autonomie van de student”, te weten diens recht om hoger onderwijs van zijn keuze te volgen, los van de financiële situatie en de wensen van zijn ouders. De verwijzende rechter verwijst in dat verband naar de voorbereidende werken van de wet.
- 33 De ouderschapsuitkering die het Hof in het arrest Hoever en Zachow (EU:C:1996:379) als gezinsbijslag heeft gekwalificeerd, verschilt wezenlijk van de betrokken studiefinanciering. Het bedrag van die ouderschapsuitkering was namelijk afhankelijk van de gezinssamenstelling en de inkomsten van het gezin en was er rechtstreeks op gericht één van de ouders in staat te stellen om de opvoeding van een jong kind op zich te nemen. Het bedrag van de betrokken studiefinanciering is daarentegen slechts afhankelijk van een aantal voorwaarden betreffende de opleiding, de persoonlijke financiële en sociale situatie van de student en de inschrijvingskosten ten laste van de student.
- 34 De aan de orde zijnde studiefinanciering valt dus niet onder een sociaalzekerheidsstelsel en valt buiten de werkingssfeer van verordening nr. 883/2004.
- 35 In het arrest Giersch e.a. (EU:C:2013:411, punten 38 en 39) heeft het Hof evenwel geoordeeld dat artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 van toepassing was op aan kinderen van werknemers toegekende studiefinanciering.
- 36 Volgens dat arrest vormt op grond van het in die bepaling verankerde gelijkheidsbeginsel de door een lidstaat aan kinderen van werknemers toegekende studiefinanciering voor een migrerende werknemer een sociaal voordeel, wanneer die werknemer in het onderhoud van het kind blijft voorzien. Voorts volgt uit de rechtspraak van het Hof dat een staatsburger van een lidstaat die in een andere lidstaat arbeid in loondienst verricht, doch blijft wonen in de lidstaat waarvan hij

staatsburger is, zich kan beroepen op artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 (arrest Meeusen, C-337/97, EU:C:1999:284). Daarenboven kan een migrerende werknemer zich op diezelfde bepaling beroepen om in aanmerking te komen voor sociale uitkeringen waarin in de wettelijke regeling van de ontvangende lidstaat is voorzien ten behoeve van de kinderen van nationale werknemers, op voorwaarde dat en in de mate waarin hij in het onderhoud van zijn bloedverwant in neergaande lijn blijft voorzien (arrest Deak, 94/84, EU:C:1985:264).

- 37 Het Hof heeft geoordeeld dat „migrerende werknemers en grensarbeiders, wanneer zij tot de arbeidsmarkt van een lidstaat zijn toegetreden, in beginsel voldoende in de samenleving van die lidstaat zijn geïntegreerd, zodat zij daar het voordeel van het beginsel van gelijke behandeling ten opzichte van respectievelijk nationale werknemers en ingezetenen kunnen genieten. De integratie is onder meer het gevolg van het feit dat de migrerende werknemers en grensarbeiders, met de fiscale bijdragen die zij in het gastland betalen uit hoofde van de arbeid in loondienst die zij daar verrichten, ook bijdragen aan de financiering van de sociale regelingen in die staat” (arrest Giersch e.a., EU:C:2013:411, punt 63).
- 38 In de punten 46 en 64 heeft het Hof in herinnering gebracht dat indirecte discriminatie behoudens objectieve rechtvaardiging in beginsel verboden is. Indirecte discriminatie is slechts gerechtvaardigd wanneer zij geschikt is om de verwezenlijking van een legitieme doelstelling te waarborgen en niet verder gaat dan noodzakelijk is om die doelstelling te bereiken. Het Hof heeft „bepaalde rechtvaardigingsgronden [...] aanvaard wat regelingen betreft die een onderscheid maken tussen ingezetenen en niet-ingezetenen die in de betrokken lidstaat werken, naargelang van de mate van integratie in de samenleving van die lidstaat of van hun verbondenheid met die lidstaat”.
- 39 In de onderhavige zaak staat vast dat de moeder van de student, op het tijdstip van de verzoeken om studiefinanciering in Luxemburg werkte sinds bijna 8 jaar – met uitzondering van twee onderbrekingen van 3,5 maand in totaal, waaronder een onderbreking van 1 november 2011 tot en met 16 januari 2012 en dat haar wekelijkse arbeidstijd hoger lag dan de vereiste arbeidstijd.
- 40 Tevens staat vast dat de studiefinanciering aan de student is geweigerd op grond van die laatste periode van [werk]onderbreking, die 2,5 maand heeft geduurd, terwijl de studiefinanciering niet zou zijn geweigerd aan het kind van de grensarbeider die, op het tijdstip van de aanvraag minder lang – vijf jaar – had gewerkt, doch zonder onderbreking. Gelijkaardige overwegingen zijn van toepassing op de perioden van tewerkstelling van de vader van de student.
- 41 Blijkens de voorbereidende werken van de litigieuze bepaling was de Luxemburgse Staat van mening dat het Hof in het arrest Giersch e.a. (EU:C:2013:411) heeft laten doorschemeren dat een voorwaarde van vijf jaar voorafgaande arbeid evenredig is aan de nagestreefde doelstelling, te weten

vermijden dat „studiebeurstoerisme” ontstaat en ervoor zorgen dat er een redelijke waarschijnlijkheid bestaat dat de student na zijn studie naar Luxemburg terugkeert om zijn aldus verworven kennis in te zetten voor de ontwikkeling van de economie van die lidstaat.

- 42 Het Hof heeft evenwel niet geoordeeld dat het vereiste van duurzame tewerkstelling een exclusief vereiste was of dat een duur van vijf jaar het enige toelaatbare criterium was. De verwijzende rechter stelt voorts vast dat de Luxemburgse Staat zich er noodzakelijkerwijze van bewust is dat die voorwaarde, die bij de wet van 24 juli 2014 betreffende staatsstudiefinanciering voor hoger onderwijs is afgeschaft, buitensporig en discriminerend is. Blijkens de voorbereidende werken van de nieuwe wet steunt die wijziging op de volgende overwegingen: „de voorwaarde dat op het tijdstip van het verzoek om studiefinanciering vijf jaar ononderbroken moet zijn gewerkt, wordt vervangen door een referentieperiode van zeven jaar gedurende de welke vijf jaar moet zijn gewerkt. Die wijziging maakt het mogelijk rekening te houden met werkonderbrekingen, met name wegens perioden van werkloosheid”. Het begrip „werknemer” is dus „uitgebreid om te vermijden dat indirecte discriminatie ontstaat”.
- 43 Ten slotte „[heeft] [h]et Hof [...] reeds erkend dat een woonplaatsvereiste onevenredig kan zijn wanneer het een te exclusief karakter heeft doordat een te groot gewicht wordt toegekend aan een factor die niet noodzakelijk representatief is voor de mate waarin er een werkelijke band bestaat, met uitsluiting van elke andere representatieve factor” (arrest Giersch e.a., EU:C:2013:411, punt 72).
- 44 In het dictum van dat arrest heeft het Hof geoordeeld:

„Artikel 7, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1612/68 [...] moet aldus worden uitgelegd dat het zich in beginsel verzet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, die [...] een verschil in behandeling invoert dat een indirecte discriminatie doet ontstaan tussen personen die in de betrokken lidstaat wonen, en personen die niet in die lidstaat wonen maar kinderen zijn van grensarbeiders die in die lidstaat werken.

Hoewel de doelstelling die bestaat in het verhogen van het aantal ingezetenen met een diploma van hoger onderwijs teneinde de ontwikkeling van de economie van die lidstaat te bevorderen, een legitieme doelstelling is die een dergelijk verschil in behandeling kan rechtvaardigen en hoewel een woonplaatsvereiste als dat van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale wettelijke regeling, geschikt is om die doelstelling te verwezenlijken, gaat een dergelijk vereiste evenwel verder dan noodzakelijk is om de daardoor nagestreefde doelstelling te bereiken, aangezien het belet dat rekening wordt gehouden met andere factoren die representatief kunnen zijn voor de mate waarin er een werkelijke band bestaat tussen de aanvrager van die studiefinanciering en de samenleving of de arbeidsmarkt van de betrokken lidstaat, zoals het feit dat een van zijn ouders, die

in het onderhoud van de student blijft voorzien, een grensarbeider is die een duurzame baan heeft in die lidstaat en er reeds sinds geruime tijd werkt”.

- 45 Naar analogie vraagt de verwijzende rechter zich af of de voorwaarde die – met uitsluiting van ieder ander criterium van verbondenheid – door de litigieuze bepaling wordt opgelegd aan studenten die niet in het Groothertogdom Luxemburg wonen, passend is om de aangevoerde legitieme doelstelling te verwezenlijken en niet verder gaat dan noodzakelijk is om dat doel te bereiken.

VII. Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 46 De verwijzende rechter is van oordeel dat bij hem een nieuwe uitleggingsvraag aanhangig is die van belang is voor de uniforme toepassing van het recht van de Unie en dat het antwoord op die vraag relevant is voor de beslechting van het hoofdgeding.
- 47 De verwijzende rechter verzoekt het Hof na te gaan of de aan de orde zijnde Luxemburgse wettelijke regeling gerechtvaardigd en evenredig is.

VIII. Prejudiciële vraag

- 48 De verwijzende rechter stelt het Hof de volgende vraag:

„Is de voorwaarde die bij artikel 2 bis van de wet van 22 juni 2000 betreffende staatsstudiefinanciering voor hoger onderwijs, zoals toegevoegd bij de wet van 19 juli 2013 – onder uitsluiting van de toepassing van andere criteria van verbondenheid – wordt opgelegd aan studenten die niet in het Groothertogdom Luxemburg wonen, te weten de voorwaarde dat zij kind zijn van werknemers die op het tijdstip van indiening van het verzoek om studiefinanciering ten minste vijf jaar ononderbroken in Luxemburg in loondienst of als zelfstandige hebben gewerkt, gerechtvaardigd door de door de Luxemburgse Staat aangevoerde redenen van onderwijsbeleid en van begrotingsbeleid, en passend respectievelijk evenredig in het licht van de nagestreefde doelstelling, te weten ervoor te zorgen dat het aantal personen met een diploma van hoger onderwijs toeneemt en tezelfdertijd te waarborgen dat die personen, na gebruik te hebben gemaakt van de mogelijkheid van studiefinanciering in het kader van de betrokken steunregeling, in voorkomend geval voor een in het buitenland gevolgde studie, naar Luxemburg zullen terugkeren om hun aldus verworven kennis in te zetten voor de ontwikkeling van de economie van die lidstaat?”